

Metadáta

Praktické princípy pre metadáta, ich tvorbu a udržiavanie

Prof. Dušan Katuščák, PhD.

Metadáta_jadro činnosti pamäťových inštitúcií

- 1. Tvorba metadát je jedna z najdôležitejších činností pri tvorbe zbierok v pamäťových inštitúciách*
- 2. Kvalita metadát je rovnako dôležitá, ako budovanie, ochrana a sprístupnenie zbierok*
- 3. Na tvorbu metadát sa musia určiť primerané zdroje ako na kľúčovú aktivitu PI*

Inkrementálny proces tvorby

- Metadáta vznikajú inkrementálne, postupne sa údaje nabaľujú obohacujú.
- Prvotný tvorca (prvý tvorca metadát) vlastník dokumentu vytvorí základné metadáta
- Počas životného cyklu sa metadáta postupne obohacujú v jednotlivých fázach odborných činností v rámci inštitúcie
- Metadáta sú výsledkom spoločnej, zdieľanej zodpovednosti zamestnancov v procesoch prijatia dokumentu, akvizície, katalogizácie, klasifikácie, indexovania, informačného spracovania, pracoviska digitalizácie, konzervovania, správy a ochrany zbierok a informačných služieb
- “Ad hoc” môžu dotvárať a spresňovať metadáta aj používatelia, ktorí sú výskumníkmi alebo aj tí, ktorí nie sú experti

Zodpovednosť za metadáta

- Pravidlá tvorby a spracovania metadát musia byť vypracované a udržiavané vo všetkých útvaroch inštitúcie
- Nekvalitné a chudobné metadáta podstatne znižujú odbornú úroveň inštitúcie
- Musia sa dodržiavať pravidlá

Kvalitní zamestnanci – dokumentaristi- informační špecialisti

- Metadáta musia tvoriť primerane pripravení odborní zamestnanci
- Zamestnanci musia mať potrebné zručnosti a musia poznať aj celkovú stratégiu tvorby metadát v inštitúcii a svoje miesto v nej
- Zamestnanci zodpovední za metadáta musia mať vynikajúce zručnosti v katalogizácii, klasifikácii, indexovaní, technické znalosti a zručnosti, znalosti z informačného prieskumu, znalosti z riadenia prístupových práv

Metadáta v informačnom systéme inštitúcie

- Inštitúcie musia začleniť dedičnosť metaúdajov do základných informačných systémov.
- S cieľom zabrániť nadbytočnému zadávaniu údajov a nedostatočnej synchronizácii metaúdajov v základných podnikových systémoch
- Majú zabezpečiť výmenu spoľahlivých a kritických informácií medzi príslušnými jednotkami
- V celej inštitúcii sa musí dosiahnuť interoperabilita pre automatizovaný prenos a validáciu metaúdajov z jedného základného systému do druhého

Špecifické metadáta podľa potrieb PI

- Neexistuje žiadna univerzálna schéma metaúdajov ani štandard riadenej slovnej zásoby alebo dátového obsahu (katalogizácia).
- Inštitúcie musia starostlivo vybrať vhodný súbor schém metaúdajov a kontrolovaných slovníkov (vrátane tezaurí špecifických pre zber a miestnych zoznamov výberov) spolu s najvhodnejšími katalogizačnými štandardmi (vrátane miestnych katalogizačných pokynov založených na publikovaných štandardoch), aby
- Metadáta musia čo najlepšie opísať a poskytnúť prístup k svojim zbierkam a iným zdrojom.